

4.3 SPORTOVNÍ ČINNOST JAKO PODNIKÁNÍ A NEZÁVISLÉ POVOLÁNÍ

Jak již bylo uvedeno v předchozí kapitole, v ČR je **profesionální** sportovní činnost provozována formou **samostatné výdělečné činnosti**, a to i u hráčů **kolektivních sportů**. Na základě postihů ze strany zejména finančních úřadů probíhala a probíhá v ČR **řada sporů** před správními orgány státu, zejména okresními finančními úřady, resp. krajským finančním ředitelstvím a také před soudy veřejného práva, tj. v I. Instanci před soudy krajskými a v II. instanci u NSS v Brně.

Z předchozí kapitoly tak můžeme i pro tuto oblast přebrat popis stavu zakotveného v českém právním řádu a v ustálené judikatuře a to, že **na status profesionálního** sportovce v současnosti **nepamatuje žádný speciální zákon včetně** zákoníku práce. Žádný předpis se **nevěnuje** problematice **hráčské smlouvy** a nikde **není stanovena povinnost**, aby se profesionální sportovec věnoval výkonu sportovní činnosti v **pracovněprávním poměru**.

V posledních deseti letech tak jde o zodpovězení **dvou otázek**. **Tu první**, zda mohou profesionální sportovci být ve smluvním vztahu s klubem podle občanskoprávní smlouvy nebo musí být smluvní vztah v režimu zákoníku práce, to je pracovněprávní smlouvy, odpověděl NSS v roce **2011** ve svém rozsudku čj. **2 Afs 16/2011-78** ze dne **29.11.2011**. Konstatoval v něm, že: „**Činnost profesionálního sportovce není jednoduše podřaditelná pod pojem „závislá práce“.** **Není proto protiprávní uzavírání i jiných než pracovních smluv mezi sportovci a jejich kluby.**“

Na **druhou otázku**, zda příjmy profesionálního fotbalisty z výkonu činnosti na základě uzavřených smluv představují příjmy z **podnikání – ze živnosti** dle ustanovení § 7 odst. 1 písm. b); nebo příjmy z **jiné samostatné výdělečné činnosti – příjmy z výkonu nezávislého povolání**, které není živností ani podnikáním podle zvláštních předpisů dle ustanovení § 7 odst. 2 písm. b) zákona o daních z příjmů, **odpověděl NSS** v rozsudku „Lafata“ č.j. **6 Afs 278/2016-54** ze dne **13.7.2017**. Konstatoval v něm, že: „**Pokud je s ohledem na nejasnost právní úpravy v zásadě možné vykonávat samostatnou činnost profesionálního sportovce dle ustanovení § 7 zákona buďto jako živnostenské podnikání, nebo jako nezávislé povolání, nelze za daného právního stavu daňový subjekt nutit, aby zvolil ten způsob, který je vhodnější z hlediska fiskálních zájmů státu.** **Pokud Lafata vykonával činnost profesionálního fotbalového hráče jako živnost na základě příslušného živnostenského oprávnění, příjmy z této činnosti představují příjmy ze živnosti dle ustanovení § 7 odst. 1 písm. b) zákona o daních z příjmů.**“ **Takový je tedy stav v roce 2019, což nevylučuje, že může být opět změněn.**

V této kapitole si tedy popíšeme **obsah uvedeného**.

Ačkoliv může být činnost profesionálního sportovce **v mnoha ohledech vnímána** jako **závislá** činnost, v **dalších aspektech** je výrazně **odlišná** a **omezení** daná ZP často tuto činnost **znemožňují**. Činnost profesionálního sportovce totiž nespočívá pouze v samotném výkonu činnosti a tréninku. Kariéru sportovce provází i **řada dalších aktivit**, které jsou nezbytné jednak pro **udržení ve fyzické a psychické kondici** (tréninkové kempy, regenerace, rehabilitace), ale také povinnosti a zájmy marketingové ze strany center, klubů a asociací (reklamní akce, autogramiády, setkání s fanoušky, charitativní akce apod.).

Značně **specifický oproti** koncepci ZP je rovněž **způsob odměňování** profesionálních sportovců, založený na podstatně **odlišných** východiscích, než je pracovněprávní úprava. Koncepce smlouvy mezi sportovcem a „jeho“ klubem je postavena zejména na **motivační**

složce odměny (např. bonusy za dosažený počet bodů), doplněný velmi **tvrdým systémem pokut** za porušení povinností sportovce. U kolektivních sportů pak doplněná o **závislost na úspěchu celého družstva**. Liší se rovněž **odpovědnost sportovce** za porušení smlouvy a sportovci jsou do smlouvy zakomponovány **tvrdé tresty** a vysoké **smluvní pokuty** za porušení obsahu smluv. Odlišné od pracovního práva je **omezení sportovců** v dalších oblastech života mimo přímý výkon sportovní činnosti. Jedná se o výkon dalších zejména rizikových aktivit, zákaz sázek,

PRÁVNÍ RÁMEC V ČR

Postavení a obsah sportovní činnosti

Pro tento výukový materiál budeme považovat za **profesionálního sportovce**, osobu jejíž **primární příjem** plyne z **úplatného provozování sportovní činnosti**, která je **hlavním předmětem jeho zájmu** a (zpravidla) obživy, a který v návaznosti na ujednání se sportovním klubem nemůže poskytovat své (sportovní) služby ostatním klubům. Významným aspektem v tomto směru je dále skutečnost, že **výdělečné možnosti** této osoby po skončení její aktivní sportovní kariéry jsou do značné míry ovlivněny mj. úspěchy, kterých sportovec během obvykle **krátkého období** své kariéry dosáhl.

Profesionální sportovec vystupuje jako **podnikatel** a to podle § 420 a násl. ObčZ. **Podnikatelská činnost** je podle těchto ustanovení vykonávána:

- samostatně
- na vlastní účet
- na vlastní odpovědnost
- za účelem dosažení zisku
- soustavně
- živnostensky nebo obdobným způsobem.

Smlouva je uzavírána jako **inominátní** (nepojmenovaná) podle § 1746 odst. 2 ObčZ. Inominátní kontrakt v občanskoprávním režimu je obecně dovolen za předpokladu, že nejsou v rozporu s obsahem nebo účelem ObčZ. Vzhledem k tomu, že obsah smlouvy **nemá oporu v žádném dalším paragrafu**, jako je to u pracovních smluv, je **důležité vymezit okruh vzájemných vztahů co nejpřesněji a nejpodrobněji**.

Je nezbytně nutné nalézt ve smlouvách nějaké **nepřímé smluvní ujednání**. A to se ve většině profesionálních smluv daří v **závěrečných ustanoveních**, kdy se strany zavazují, že “budou vzájemná práva a povinnosti uplatňovat **v souladu s předpisy národních a nadnárodních asociací**”. Profesionální sportovec je totiž **vždy členem institucionálního rámce** daného **sportovního odvětví**, které mimo jiné organizuje a zajišťuje fungování sportovních **soutěží** na příslušném území, kde hráč za svůj sportovní výkon dostává od sportovního klubu odměnu.

Svým **členstvím** tedy tento sportovec nabývá určitá práva a povinnosti vůči institucionálnímu rámci příslušného sportovního odvětví. Zároveň nabývá **skrze členský vztah** určitá práva a povinnosti **vůči sportovnímu klubu**, který má dle míry vyspělosti daného sportovního odvětví různé interní předpisy stanovující jednotlivá práva a povinnosti pro profesionální sportovce. Ve většině **sportovních odvětví** se jedná o **kombinaci spolku a akciové společnosti** nebo **společnosti s ručením omezeným**. **Předpisy střešních** organizací jsou velmi **různorodé**. Je to ve své podstatě **rámec sportovních norem vytvořený uvnitř autonomního prostředí sportu**.

Živnostenský zákon (ŽZ). Živností se dle § 2 ŽZ rozumí:

soustavná činnost provozovaná samostatně,
vlastním jménem,
na vlastní odpovědnost,
za účelem dosažení zisku a
za podmínek stanovených tímto zákonem.

Aby byla určitá činnost živností, je nutné **kumulativní** naplnění **všech** uvedených podmínek. S určitou mírou zjednodušení je tedy živností **podnikání** za podmínek **stanovených** živnostenským zákonem.

Nařízení vlády k obsahu živností

Dle přílohy č. 4, bodu 74. nařízení vlády č. 278/2008 Sb., o obsahových náplních jednotlivých živností, je obsahem náplně živnosti volné „*Provozování tělovýchovných zařízení a organizování sportovní činnosti*“ mimo jiné též **činnost výkonných sportovců, případně rozhodčích, provozovaná samostatně a za účelem dosažení zisku. Obsahem činnosti není poskytování tělovýchovných služeb (činnost trenérů) ani činnost amatérských výkonných sportovců.**“

V ustanovení § 3 živnostenského zákona je uveden taxativní výčet činností, které nejsou živnostmi, přestože svým obsahem mohou naplňovat všechny znaky podnikání. Jedná se zejména o činnosti, jejichž výkon je regulován zvláštními právními předpisy. **Činnost výkonných sportovců v tomto výčtu zahrnuta není.**

V souladu s ŽZ rozlišujeme živnosti **ohlašovací a koncesované**. Ohlašovací živnost se dělí na **řemeslnou, vázanou a volnou**. K provozování ohlašovací živnosti volné tedy postačí její ohlášení a **není k ní** vyžadováno prokázání žádné **odborné** způsobilosti. Právní úprava živnosti volné je dále obsažena v **příloze č. 4 ŽZ**.

Živnost volná má pouze jediný předmět podnikání, a to „Výroba, obchod a služby neuvedené v přílohách 1 až 3 ŽZ.“ Pokud je tedy činnost **profesionálního sportovce** provozována živnostenským způsobem, děje se tak na základě ohlášení živnosti **volné**.

Je potřebné si uvědomit, že **ve sportu** a konkrétně **u trenérské činnosti**, která jak bylo uvedeno v předchozím textu patří do **ohlašovací živnosti vázané**, je zapotřebí předložit patřičné **trenérské vzdělání**, např. absolvent **VŠ s tělovýchovným zaměřením** nebo **trenérská licence** odpovídající úrovni udělená sportovním svazem či asociací.

Profesionální sportovec však může vykonávat **sportovní činnost jako OSVČ i bez nutnosti držení živnostenského oprávnění**. Sportovní činnost se pak posuzuje jako výkon **nezávislého povolání**, které není živností. Z daňového hlediska však tato varianta není pro sportovce výhodná, a proto bude přicházet v úvahu zejména u osob, které nemohou mít živnostenské oprávnění. **Do rozhodnutí NSS č.j. 6 Afs 278/2016-54 (Lafata)** to však byla **celá oblast sportovců v kolektivních sportech**.

Judikatura (podrobně v kapitole 7.2)

Na poli soudním a zejména před soudy v oblasti **veřejného práva**, to je v právu správním oblasti práva finančního a daňového, proběhlo za posledních deset let k několika **tvrdým právním bitvám**. Z nich se pak prostřednictvím rozsudků NSS vyprodukovala judikatura, která zpětně ovlivnila i orgány daňové správy.

Jak bylo uvedeno již v úvodu, jedná se o **tyto dva**:

Rozsudek NSS čj. 2 Afs 16/2011-78 ze dne **29.11.2011**.

<https://iudictum.cz/16370/2-afs-16-2011-78>

Právní věta: „**Činnost profesionálního sportovce není jednoduše podřaditelná pod pojem „závislá práce“.** Není proto **protiprávní** uzavírání i **jiných** než pracovních smluv mezi sportovci a jejich kluby.“

Rozsudek NSS „Lafata“ čj. 6 Afs 278/2016-54 ze dne **13.7.2017**.

<https://www.epravo.cz/top/clanky/zdanovani-prijmu-profesionalnich-sportovcu-ve-svetle-nejnovejsi-judikatury-pripad-davida-lafaty-106261.html>

http://nssoud.cz/files/SOUDNI_VYKON/2016/0278_6Afs_1600054_20170713120006_prevedeno.pdf

Právní věta: „**Pokud je s ohledem na neujasněnost právní úpravy v zásadě možné vykonávat samostatnou činnost profesionálního sportovce dle ustanovení § 7 zákona buďto jako živnostenské podnikání, nebo jako nezávislé povolání, nelze za daného právního stavu daňový subjekt nutit, aby zvolil ten způsob, který je vhodnější z hlediska fiskálních zájmů státu.** Pokud Lafata vykonával činnost profesionálního fotbalového hráče jako živnost **na základě příslušného živnostenského oprávnění**, příjmy z této činnosti představují příjmy ze živnosti dle ustanovení § 7 odst. 1 písm. b) zákona o daních z příjmů.“

STÁTNÍ SPRÁVA K ROZSUDKŮM

Generální finanční ředitelství v návaznosti na předmětný rozsudek zveřejnilo na svých webových stránkách oficiální komuniké. Finanční správa přizpůsobila svoji **správní praxi** při zdaňování profesionálních sportovců zejména v tzv. „**kolektivních**“ sportech (fotbal, hokej, házená apod.), tj. bude vycházet ze skutečnosti, že **činnost profesionálního sportovce lze vykonávat dle ustanovení § 7 zákona o daních z příjmů buďto jako živnost, na základě příslušného živnostenského oprávnění**, kdy příjmy z této činnosti představují příjmy ze živnosti dle ustanovení § 7 odst. 1 písm. b) zákona o daních z příjmů, u nichž lze uplatnit podle ustanovení § 7 odst. 7 tohoto zákona výdaje ve výši **60 %** z příjmů, **nebo jako nezávislé povolání**, tj. činnost je vykonávána **bez živnostenského oprávnění**, kdy příjmy z této činnosti představují příjmy dle ustanovení § 7 odst. 2 písm. c) zákona o daních z příjmů, u nichž lze uplatnit podle ustanovení § 7 odst. 7 tohoto zákona výdaje ve výši **40 %** z příjmů.

NÁZORY ODBORNÍKŮ

Že **nejde o věc uzavřenou a názorově jednotnou** dokazují četné články advokátů a **daňových poradců**, kteří v mnoha ohledech s rozhodnutím o postavení sportovců, zejména v kolektivních sportech, **coby provozovatelů živnosti** na základě udělené živnosti volné a tím paušálních nákladů ve výši 60 %, **zásadně nesouhlasí**. **Jako příklad** je možné uvést článek Michala **Radvana** „**Lafatova daňová klička by neměla být přípustná**“, v jehož obsahu je uvedeno: „**Profesionální fotbalisté by neměli být považováni za živnostníky a danit příjmy snížené o 60 % výdajový paušál.**“

http://ceskapozice.lidovky.cz/tema/lafatova-danova-klicka-by-nemela-byt-pripustna.A170808_002610_pozice-tema_lube

V každém případě je z pohledu sportovců a jejich daňových poradců **nutné tuto oblast stále bedlivě sledovat.**“

PRÁVNÍ RÁMEC V EVROPĚ

Stěžejním případem v této oblasti, jenž řešil Soudní dvůr EU (SDEU), je „případ Bosman“.

Hráči (zaměstnanci) **belgického** fotbalového klubu skončila profesionální smlouva a chtěl odejít do **Francie**. Přestože v rámci Evropy již **existoval volný pohyb pracovních sil** a hráč teoreticky **měl odejít zdarma, klub** se s tímto **nechtěl smířit**. V roce 1995 bylo rozhodnuto, že **hráč může po skončení smlouvy odejít z klubu i bez finanční náhrady** a FIFA byla tak na základě tohoto rozhodnutí nucena **změnit přestupní pravidla** (2001). SDEU na problematiku sportovců tedy nahlíží obecně jako na **problematiku pracovníků** a jejich volného pohybu v rámci EU, přičemž je opakovaně zdůrazňováno, že **pojem pracovníka** v evropském právu **nemůže být vykládán podle právních řádů členských států**, a tedy v žádném případě **ztotožňován s pojmem zaměstnanec**.